

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

SEDMIČNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANSIJSKIM TRŽIŠTIMA

02.09.2024. – 06.09.2024.

ODJELJENJE ZA BANKARSTVO, SLUŽBA FRONT OFFICE

Sarajevo, 09.09.2024. godine

SEDMIČNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANSIJSKIM TRŽIŠTIMA

02.09.2024. – 06.09.2024.

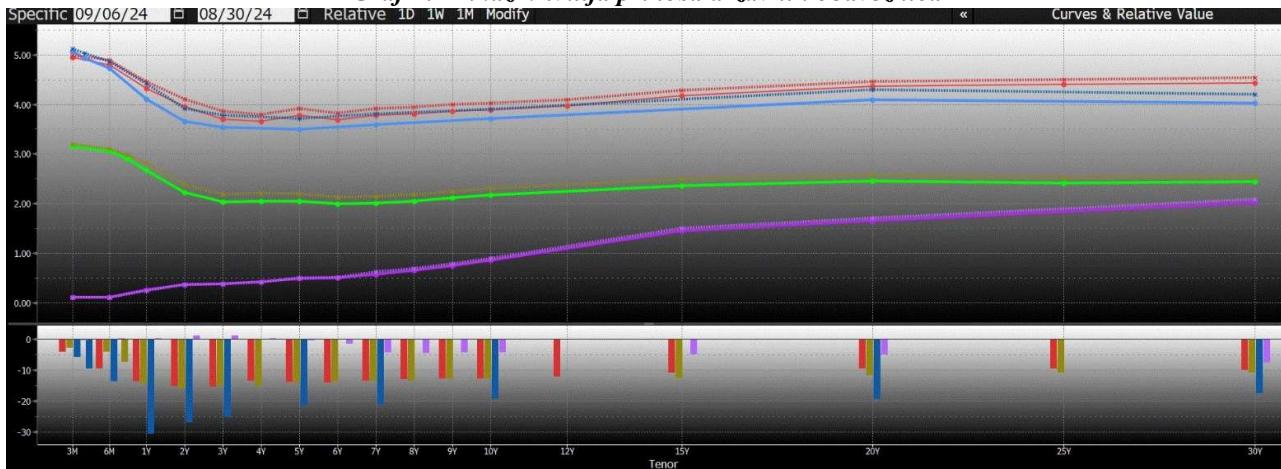
Tabela 1: Prikaz kretanja prinosa na državne obaveznice

Prinosi	Eurozona		SAD		Velika Britanija		Japan		
	30.8.24	-	6.9.24	30.8.24	-	6.9.24	30.8.24	-	6.9.24
2 godine	2,39	-	2,23	3,92	-	3,65	4,11	-	3,95
5 godina	2,19	-	2,05	3,70	-	3,49	3,91	-	3,77
10 godina	2,30	-	2,17	3,90	-	3,71	4,02	-	3,89

Tabela 2: Prikaz kretanja prinosa na njemačke Bubillove

Dospijeće	Prinosi		
	30.8.24	-	6.9.24
3 mjeseca	3,263	-	3,178
6 mjeseci	3,098	-	3,056
1 godina	2,825	-	2,678

Graf 1: Prikaz krivulja prinosa državnih obaveznica

Graf prikazuje krive prinosa Njemačke (zelena), SAD (plava), Velike Britanije (crvena) i Japana (ljubičasta) za period od 3 mjeseca do 30 godina na dane 06.09.2024. godine (pune linije) i 30.08.2024. godine (isprekidane linije). Na donjem dijelu grafra je prikazana razlika između vrijednosti odgovarajućih prinosa na navedene datume.

EUROZONA

Prinosi obaveznica eurozone su zabilježili pad duž cijele krive, dok je smanjenje bilo više izraženo na prednjem dijelu krive. Do pada prinosa je došlo uoči približavanja datuma održavanja sjednice ECB (12. septembar), gdje se uveliko očekuje da će kamatne stope biti smanjene za 25 baznih poena. Pored toga, povećana očekivanja da bi Fed mogao agresivnije pristupiti promjeni monetarne politike, također su se odrazila na pad prinosa obaveznica. U odnosu na prethodnu sedmicu prinosi njemačkih obaveznica su zabilježili pad između 13 i 16 baznih poena, prinosi francuskih obaveznica između 14 i 16 baznih poena, a prinosi italijanskih obaveznica između 8 i 19 baznih poena. Početkom prošle sedmice Reuters je objavio, bez navođenja izvora, da su članovi UV ECB sve podjeljeniji po pitanju izgleda ekonomskog rasta, što bi moglo da utiče na debate o smanjenju kamatnih stopa u narednim mjesecima. Dok dio članova strahuje od recesije, drugi su fokusirani na dugotrajne inflatorne pritiske. Prema rezultatima istraživanja analitičara, ECB vjerovatno neće ubrzati smanjenje kamatnih stopa kao odgovor na slabljenje ekonomije. Učesnici ovog istraživanja očekuju da će, nakon veoma vjerovatnog smanjenja kamatnih stopa za 25 baznih poena na septembarskoj sjednici, kvartalna smanjenja u istom obimu biti nastavljena do septembra naredne godine, sve dok kamatna stopa na depozite banaka ne dostigne nivo od 2,5%, te da će ista ostati na tom nivou tokom cijele 2026. godine.

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je zasnovan na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može garantovati njihovu tačnost i ne snosi odgovornost za direktnu ili indirektnu štetu koja može nastupiti kao posljedica korištenja ili nemogućnosti korištenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na osnovu njih.

Predsjednik Deutsche Bundesbank Nagel je izjavio da se neće unaprijed obavezivati da će na narednoj sjednici ECB glasati za smanjenje kamatnih stopa. Po pitanju Deutsche Bundesbank Nagel je izjavio da strahuje da bi operativni gubici u ovoj godini mogli biti slični onim iz prethodne godine. Ifo institut je smanjio prognoze ekonomskog rasta Njemačke na 0% za ovu godinu, navodeći kao razlog strukturalnu krizu i slabu potrošnju uprkos usporenu inflacije. Očekuju i da će ECB smanjiti kamatne stope na depozite banaka (Deposit Facility) za 25 baznih poena u septembru i u decembru, kako inflacija pada i dolazi do usporavanja rasta plata, iako ekonomski rast ostaje spor.

Odlazeći ministar finansija Francuske Le Maire je upozorio na pogoršanje javnih finansijskih zemlje i mogućnost povećanja budžetskog deficit-a. Navedenu situaciju Le Maire je pripisao manjim prihodima od poreza u odnosu na očekivanja, kao i nedavno otkrivenoj dodatnoj potrošnji na lokalnim i regionalnim nivoima. Ažurirane prognoze Ministarstva finansija ukazuju na to da bi kao rezultat toga javni deficit mogao narasti na najmanje 5,6% BDP-a ove godine. U međuvremenu, predsjednik Macron je imenovao bivšeg pregovarača EU za Brexit Michela Barniera za novog premijera zemlje, kojeg čeka nekoliko izazova, uključujući pripremu budžeta za 2025. godinu i upravljanje podijeljenim parlamentom.

Tabela 3: Kretanje ekonomskih indikatora za eurozonu

Red. br.	Ekonomska indikacija	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	BDP – EZ (Q/Q) final.	II kvartal	0,3%	0,2%
2.	BDP – Italija (Q/Q) final.	II kvartal	0,2%	0,2%
3.	BDP – Irska (Q/Q) final.	II kvartal	1,2%	-1,0%
4.	BDP – Grčka (Q/Q)	II kvartal	-	1,1%
5.	PMI kompozitni indeks – EZ (final.)	AUG	51,2	51,0
6.	PMI indeks prerađivačkog sektora – EZ (final.)	AUG	45,6	45,8
7.	PMI indeks uslužnog sektora – EZ (final.)	AUG	53,3	52,9
8.	Trgovinski bilans - Njemačka (u milijardama EUR)	JUL	20,9	16,8
9.	Trgovinski bilans - Francuska (u milijardama EUR)	JUL	-	-5,88
10.	Bilans budžeta – Francuska (u milijardama EUR) G/G	JUL	-	-156,9
11.	Bilans tekućeg računa – Francuska (u milijardama EUR)	JUL	-	-1,2
12.	Proizvođačke cijene – EZ (G/G)	JUL	-2,5%	-2,1%
13.	Proizvođačke cijene – Italija (G/G)	JUL	-	-1,6%
14.	Fabričke porudžbine – Njemačka (G/G)	JUL	-1,9%	3,7%
15.	Industrijska proizvodnja – Njemačka (G/G)	JUL	-3,5%	-5,3%
16.	Industrijska proizvodnja – Francuska (G/G)	JUL	-0,9%	-2,2%
17.	Prerađivačka proizvodnja – Francuska (G/G)	JUL	-	-3,0%
18.	Maloprodaja – EZ (G/G)	JUL	0,2%	-0,1%
19.	Maloprodaja – Njemačka (G/G)	MAJ	-0,7%	-1,1%
20.	Maloprodaja – Holandija (G/G)	JUL	-	2,6%
21.	Maloprodaja – Italija (G/G)	JUL	-	1,0%
22.	Promjena broja nezaposlenih – Španija (u '000)	AUG	-	21,9
23.	Zaposlenost – EZ (Q/Q) final.	II kvartal	0,2%	0,2%
24.	Stopa nezaposlenosti – Irska	AUG	-	4,3%
25.	Stopa nezaposlenosti – Grčka (Q/Q)	II kvartal	-	9,8%
				12,1%

SAD

U fokusu tržišnih učesnika protekle sedmice je bilo objavljivanje podataka sa tržišta rada (podatak o promjenama broja zaposlenih po sektorima lošiji od očekivanja), što je uticalo na smanjenje prinosa američkih državnih obaveznica duž cijele krive na sedmičnom nivou. Protekle sedmice je objavljen Fedov izvještaj o stanju u privredi SAD, poznatiji kao "Beige Book", u kojem se navodi da je ekonomski aktivnost bila stabilna ili u padu u većini regija u SAD posljednjih sedmica. Prema navedenom izvještaju nivo zaposlenosti je generalno bio stabilan ili u blagom porastu, dok su cijene i plate bilježile skroman rast tokom perioda istraživanja.

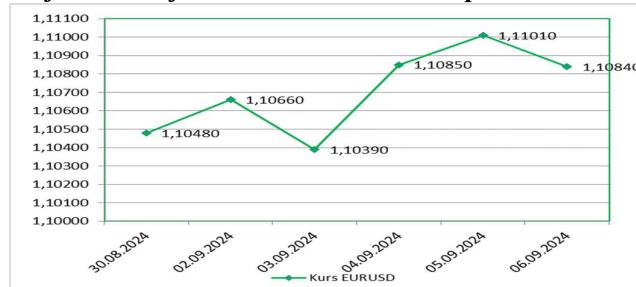
Predsjednik Feda iz Atlante Bostic je izjavio da su mandati Feda po pitanju stabilnosti cijena i pune zaposlenosti u ravnoteži, ali je naglasio da "nije baš spremna" da proglaši pobedu nad inflacijom. Predsjednica Feda iz San Francisca Daly je istakla da Fed mora smanjiti kamatne stope kako bi se održalo zdravo tržište rada, te da od ekonomskih podataka zavisi koliko će to smanjenje iznositi. Predsjednik Feda iz Čikaga Goolsbee je izjavio kako dugoročni trend podataka o tržištu rada i inflaciji opravdava mogućnost da Fed uskoro ublaži monetarnu politiku, a zatim i nastavi postepeno u istom smjeru tokom sljedeće godine. Predsjednik Feda iz Njujorka Williams je izjavio da je sada prikladno da centralna banka smanji kamatne stope, s obzirom na napredak u usporavanju inflacije i zahlađenje na tržištu rada. Williams je istakao da je došlo do "značajnog napretka" ka dvostrukim ciljevima Feda, održavanju stabilnosti cijena i maksimalne zaposlenosti, te da su rizici za postizanje i jednog i drugog prešli u ravnotežu.

U petak su objavljeni mješoviti podaci sa tržišta rada, koji su pokazali manji broj zaposlenih po sektorima, ali i pad inflacije. Ministrica finansija Yellen je izjavila da "nema crvenih svjetala" za finansijski sistem kako ekonomija SAD bilježili postepeno usporenje. Fed sada treba da odluči da li će smanjenje kamatnih stopa od 25 baznih poena biti dovoljno.

Tabela 4: Kretanje ekonomskih indikatora za SAD

Red. br.	Ekonomski indikatori	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	PMI indeks uslužnog sektora F	AUG	55,1	55,7
2.	ISM indeks uslužnog sektora	AUG	51,4	51,5
3.	Broj zahtjeva za hipotekarne kredite	30. aug	-	1,6% 0,5%
4.	Trgovinski bilans (u mld USD)	JUL	-79,0	-78,8 -73,0
5.	Fabričke porudžbine	JUL	4,9%	5,0% -3,3%
6.	Inicijalni zahtjevi nezaposlenih za pomoć	31. aug	230.000	227.000 232.000
7.	Kontinuirani zahtjevi nezaposlenih za pomoć	24. aug	1.867.000	1.838.000 1.860.000
8.	ADP indeks promjene broja zaposlenih	AUG	145.000	99.000 111.000
9.	PMI indeks prerađivačkog sektora F	AUG	48,0	47,9 49,6
10.	Potrošnja građevinskog sektora (M/M)	JUL	0,1%	-0,3% 0,0%
11.	ISM indeks prerađivačkog sektora	AUG	47,5	47,2 46,8
12.	Stopa nezaposlenosti	AUG	4,2%	4,2% 4,3%
13.	Promjena zaposlenih nefarmerski sektor	AUG	165.000	142.000 89.000
14.	Promjena zaposlenih privatni sektor	AUG	140.000	118.000 74.000
15.	Promjena zaposlenih prerađivački sektor	AUG	-2.000	-24.000 6.000

Graf 2: Kretanje kursa EURUSD tokom protekle sedmice

USD je deprecirao u odnosu na EUR, te je kurs EURUSD zabilježio rast sa nivoa od 1,1048 na nivo od 1,1084.

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je zasnovan na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može garantovati njihovu tačnost i ne snosi odgovornost za direktnu ili indirektnu štetu koja može nastupiti kao posljedica korištenja ili nemogućnosti korištenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na osnovu njih.

VELIKA BRITANIJA

Rast prerađivačkog sektora u Velikoj Britaniji je u značajnoj mjeri zasnovan na proizvodnji, pri čemu je sektor investicionih dobara bio najbolji, što ukazuje na jačanje poslovnog povjerenja u ekonomiju. Ekonomija Velike Britanije je ove godine jača nego što se očekivalo, uprkos padu poslovanja u inostranstvu zbog slabosti u Evropi i Kini, visokih troškova dostave i globalne neizvjesnosti. Ako poslodavci nastave povećavati plate, to može uticati na zvanične podatke i zahtijevati oprezan pristup BoE kada je u pitanju smanjenje kamatnih stopa.

Potražnja za novoemitovanim britanskim obaveznicama premašila je 100 milijardi GBP (131 milijarda USD). Cijene britanskih obavezica su nedavno povećane jer tržišta očekuju dalje smanjenje kamatnih stopa BoE. Ministrica finansija Reeves je upozorila na ozbiljne posljedice ako se ne riješi pitanje javnih finansija. Nakon što su objavljeni podaci koji pokazuju najbrži rast sektora usluga od aprila, uslijedio je pad prinosa. Pozitivan ekonomski zamah je podstaknut i slabijim podacima o zaposlenosti u SAD i ukazuje na poboljšanje ekonomskih uslova i smanjivanje cjenovnih pritisaka. Poboljšanje je uslijedilo nakon pobjede laburističke stranke na izborima u julu, koja je poboljšala poslovno raspoloženje. Banke u Velikoj Britaniji se pripremaju za mogući rast poreza u predstojećem budžetu, uz zabrinutost da bi veći porezi mogli biti nametnuti na bankarske profite kako bi se rješavali problemi javnih finansija. Najvišem rastu gradnje kuća od 2022. godine suprotstavljeno je pogoršanje stanja u građevinarstvu, koje je nastalo uslijed neizvjesnosti u infrastrukturnim projektima pred objavlјivanje predstojećeg budžeta. Ipak, sektor građevinarstva je i dalje u boljem stanju nego u prvom dijelu ove godine, zahvaljujući smanjenju kamatnih stopa koje je sprovela BoE i planu laburističke vlade da izgradi 1,5 miliona novih kuća. Cijene kuća u Velikoj Britaniji zabilježile su najznačajniji godišnji rast od kraja 2022. godine.

Prema izvještaju Capital Markets Industry Taskforce, Velikoj Britaniji je potrebno dodatnih 1,3 biliona USD u investicijama tokom sljedeće decenije kako bi dostigla svoje ciljeve za ekonomski rast. Novi premijer Starmer teži ostvarivanju godišnje stope rasta od 2,5%, što zahtijeva značajne investicije u energetski sektor, sektor nekretnina i rizični kapital.

Tabela 5: Kretanje ekonomskih indikatora za UK

Red. br.	Ekonomska indikacija	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	PMI indeks prerađivačkog sektora F	AUG	52,5	52,5
2.	PMI indeks uslužnog sektora F	AUG	53,3	52,5
3.	PMI indeks kompozitni F	AUG	53,4	52,8
4.	PMI indeks građevinskog sektora	AUG	54,5	53,6
5.	Promjena zvaničnih rezervi (u mlrd USD)	AUG	-	3,62
				1,08

Tokom protekle sedmice GBP je deprecirala u odnosu na EUR, pa je kurs EURGBP zabilježio rast sa nivoa od 0,84149 na nivo od 0,84418. GBP je blago aprecirala u odnosu na USD, pa je kurs GBPUSD povećan sa nivoa od 1,3127 na nivo od 1,3129.

JAPAN

Prethodne sedmice je pažnja bila usmjerena na podatke o zaposlenosti u SAD, koji utiču na očekivanja tržišta u vezi sa tempom smanjivanja kamatnih stopa Feda. Nikkei je prošle sedmice izgubio 5,15% vrijednosti, najviše od druge polovine jula. Rast kapitalne potrošnje je ključan za ekonomski rast, a Japan se oslanja na poslovne investicije u uslovima neizvjesnosti u ekonomijama SAD i Kine. Prodaje korporativnog duga su prošlog mjeseca pale za 21% na 1 bilion JPY (6,8 milijardi USD) sa rekordnih 1,27 biliona JPY, koliko su iznosile u augustu 2023. godine.

Guverner Ueda je na vladinom panelu ponovio da BoJ zadržava stav da će povećavati kamatne stope ukoliko stanje u ekonomiji i cijene budu u skladu sa očekivanjima. Istraživanje BoJ ukazuje na to da tržište obaveznica u Japanu pokazuje znakove poboljšanja, iako i dalje nije funkcionalno zbog toga što su duže od decenije bile na snazi radikalne monetarne olakšice. Glavni sekretar kabineta i kandidat u trci za vođu vladajuće stranke Hayashi smatra da treba povećati javnu potrošnju, ukoliko je to neophodno da bi se podstakla ekonomija. Watanabe smatra da bi centralna banka trebalo jasnije da pošalje poruku o svojoj rješenosti da poveća kamatne stope, kako bi se osiguralo da na tržištu ne nastane panika. Prema njegovim prognozama, moguća su još dva povećanja kamatnih stopa ove godine.

Zahtjevi u japanskom budžetu za narednu godinu povećani su na rekordnih 800 milijardi USD, što je podstaknuto povećanjem troškova servisiranja duga i povećanim troškovima za čuvanje djece i mjerama ublažavanja rasta

cijena. Uslužni sektor Japana nastavio je da raste u avgustu, podstaknut oporavkom izvoznih prodaja, za razliku od prerađivačkog sektora, koji slabi zbog lošije globalne potražnje.

Bivši ministar za okoliš Koizumi, koji je vodeći kandidat u utrci za premijera, želi da organizuje vanredne izbore i nastavi sa trenutnom politikom, uključujući novi paket mjera stimulacije za podršku domaćinstvima. Raste zabrinutost u vezi s tim da će SAD možda blokirati ponudu kompanije Nippon Steel, najvećeg proizvođača čelika u Japanu, da preuzme kompaniju U.S. Steel za 15 milijardi USD, i to zbog nacionalne sigurnosti. Ovo bi moglo uzdrmati veze SAD i Japana.

Tabela 6: Kretanje ekonomskih indikatora za Japan

Red. br.	Ekonomski indikatori	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	Kapitalna potrošnja (G/G)	II kvartal	10,0%	7,4%
2.	PMI indeks prerađivačkog sektora F	AUG	49,5	49,8
3.	PMI indeks uslužnog sektora F	AUG	54,0	53,7
4.	PMI kompozitni indeks F	AUG	53,0	52,9
5.	Monetarna baza (G/G)	AUG	-	0,6%
6.	Zarade radnika (G/G)	JUL	2,9%	3,6%
7.	Realne zarade (G/G)	JUL	-0,6%	0,4%
8.	Potrošnja domaćinstava (G/G)	JUL	1,2%	0,1%
9.	Vodeći indeks P	JUL	109,4	109,5
10.	Koincidirajući indeks P	JUL	116,2	117,1
				114,1

JPY je tokom protekle sedmice aprecirao u odnosu na EUR, te je kurs EURJPY zabilježio pad sa nivoa od 161,49 na nivo od 157,77. JPY je aprecirao i u odnosu na USD, te je kurs USDJPY zabilježio pad sa nivoa 146,17 na nivo od 142,30.

NAFTA I ZLATO

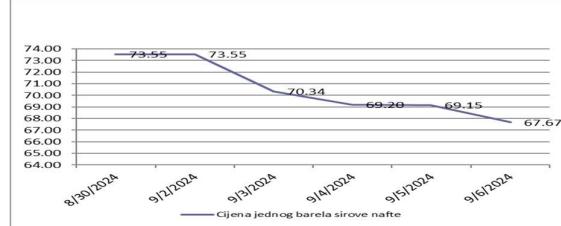
Cijena jednog barela sirove nafte na otvaranju tržišta u ponedjeljak je iznosila 73,55 USD (66,57 EUR).

Tržište nafte je bilo zatvoreno u ponedjeljak zbog praznika u SAD. Od utorka, cijena nafte je bilježila svakodnevni pad, a na kraju trgovanja je zabilježila dnevni pad od preko 4%. Nakon što su glavne luke u Libiji prestale izvoziti naftu, a proizvodnja smanjena u cijeloj zemlji zbog zastoja uzrokovanih kontrolom centralne banke i prihoda od nafte, pojatile su se naznake sporazuma o rješavanju spora koji je zaustavio libijsku proizvodnju i izvoz. Guverner Centralne banke Libije Al-Kabir je istakao da je rješenje spora neizbjegljivo, te da bi time bilo omogućeno da više od pola miliona barela nafte dnevno ponovo uđe na globalna tržišta.

Dodatni pad cijene nafte ispod nivoa od 70 USD je uslijedio u srijedu nakon što su objavljeni slabi podaci sa tržišta rada u SAD. Iako se očekivalo da OPEC+ poveća dnevne zalihe za 180.000 barela u narednim sedmnicama, pojavila se vijest da se ova organizacija približava sporazumu o odlaganju povećanja ponude planiranog za oktobar. Ekonomski analitičari smatraju da bi se cijena nafte mogla vratiti na nivo blizu 80 USD, ako ova organizacija uvjeri špekulantе da će sadašnja smanjenja proizvodnje biti produžena. Blagi pad cijene je nastavljen i u četvrtak, dok je dodatno smanjenje cijene od preko 2% na dnevnom nivou zabilježeno u petak. Istog dana su objavljeni slabiji od očekivanih podaci o broju zaposlenih po sektorima u SAD. Izražen pad cijene nafte tokom prošle sedmice uticao je na smanjenje cijene jednog barela na najniži nivo od juna 2023. godine. Faktori koji su uticali na to uključuju ekonomsku zabrinutost za ekonomiju Kine i SAD i signale mogućeg rješenja problema izvoza nafte iz Libije, uprkos odluci OPEC+ da odgodi planirano povećanje proizvodnje.

Na zatvaranju tržišta u petak cijena jednog barela sirove nafte je iznosila 67,67 USD (61,05 EUR), što je najniži nivo u posljednjih skoro devet mjeseci i predstavlja smanjenje od 7,99% na sedmičnom nivou.

Graf 3: Kretanje cijene nafte tokom protekle sedmice

Na otvaranju londonske berze metala u ponedjeljak cijena jedne unce zlata je iznosila 2.503,39 USD (2.265,92 EUR).

Iako je bilježila volatilna dnevna kretanja, cijena zlata nije zabilježila veće promjene posmatrano na sedmičnom nivou. U ponedjeljak i utorak cijena je bilježila pad, a tržišni učesnici su bili u iščekivanju objavljivanja podatka sa tržišta rada u SAD i informacija o potencijalnom smanjenju kamatnih stopa Fed-a.

Goldman Sachs je saopštio da zlato ostaje preferirana aktiva za zaštitu od geopolitičkih i finansijskih rizika, dok rastu cijene ovog plemenitog metala dodatno doprinose očekivano smanjenje referentne kamatne stope Fed-a, kao i tekuće kupovine od strane centralnih banaka zemalja u razvoju. Također, World Gold Council je saopštio da je potražnja centralnih banaka za zlatom značajno porasla u julu, sa neto otkupom više nego udvostrućenim na 37 tona. Uprkos rastu cijene zlata na rekordno visoke nivoe, potražnja centralnih banaka je ostala pozitivna. Ovi faktori su uticali na to da od početka godine cijena zlata bude povećana za preko 20%.

Dalji pad cijene zlata je nastavljen tokom trgovanja u srijedu, ali je do kraja trgovanja došlo do korekcije naviše nakon objavljenog podatka o manjem broju otvorenih radnih mjesta u SAD u julu. Cijena je ponovo povećana u četvrtak podstaknuta slabijim USD i nižim prinosima američkih državnih obaveznica. U petak je cijena ponovo korigovana i smanjena je na nivo blago ispod 2.500 USD. Na cijenu zlata su uticala i različita očekivanja analitičara po pitanju mogućnosti da Fed na septembarskoj sjednici smanji kamatne stope za 25 ili 50 baznih poena.

Na zatvaranju tržišta u petak cijena jedne unce zlata je iznosila 2.497,41 USD (2.253,17 EUR), što predstavlja blago smanjenje od 0,24% na sedmičnom nivou.

Graf 4: Kretanje cijene zlata tokom protekle sedmice

